

REFORMA LOCAL: RIGIDESA O RESPONSABILITAT?

Germà Bel

(Publicat a *La Vanguardia*, 12 de març de 2013)

Ja coneixem l'avantprojecte de Llei de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local. El govern central podia escollir entre (1) control superior i rigidesa, o (2) responsabilitat pròpia i flexibilitat. Ha escollit control i rigidesa. És un camí equivocat, i la realitat negarà els beneficis que predica el govern. Primer, perquè sobrevalora beneficis i subestima costos de la reforma. Segon, perquè menysprea el millor instrument per racionalitzar costos: l'assumpció de responsabilitat per les decisions pròpies. Tindrem -una vegada més- una reforma fallida abans d'aplicar-se, com si els objectius reals del govern foren diferents dels que declama.

Cal, tanmateix, constatar una nota positiva: la renúncia a la fusió obligatòria de municipis. Amb bon criteri. El que sabem dels països que han aplicat fusions obligatòries i on s'han avaluat els efectes és que no ha hagut efectes positius sobre costos i deute a Dinamarca, Holanda, Nova Zelanda, Suècia, i Suïssa. Només a Israel semblen haver millorat costos. Els motius són varis: no hi ha tants serveis amb economies d'escala com sovint s'intueix, les fusions incorporen molts costos de coordinació, i sovint resulten en una igualació a l'alça del nivell de serveis prestats i els seus costos.

Per això, l'anàlisi sobre reforma de l'administració posa més èmfasi en la cooperació voluntària en aquells serveis en que es pot obtenir millora (que no són tots), i quan els beneficis de la millora superin l'augment dels costos de coordinació. I, sobretot, en fer responsables als governs d'ingressar els recursos que gasten, i aplicar només de forma subsidiària i limitada els subsidis de governs superiors.

Però, la reforma va en direcció contrària. Es regula fins al paroxisme què poden fer els municipis i què no. S'anuncien estàndards de costos que no es podran superar (per exemple, el ministre establirà quants dies hi ha recollida d'escombraries?...perquè determinar estàndards de costos sense considerar la qualitat...i decidirà el nivell de qualitat el ministre?). I, encara més, es trasllada a diputacions o equivalents el control del servei quan els costos no responguin al que vol el govern central. O sigui, les institucions que funcionen com a repositori dels aparells territorials dels partits polítics hauran de ser el motor de l'eficiència en la prestació de serveis! A més podran posar taxes, tot i no ser escollides directament, ni per tan responsables davant els contribuents! Però no havíem de reformar lleis electorals per acostar el polític al ciutadà? Tot plegat, just en la direcció contrària als cànons internacionals de reforma de l'administració pública.

El govern malbaratarà una bona ocasió per inserir més flexibilitat i responsabilitat en els municipis. Els ciutadans no en seran beneficiats. De fet, es ben be com si el que realment es persegüís fóra reforçar el control central i donar més poder a les institucions que en són les seues terminals territorials. Això sembla que sí que s'aconseguirà.